

Aan de raad

Onderwerp: Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)

Programma: Leefbaarheid en veiligheid

Portefeuillehouder: A.J. Timmer

Auteur, sector/team/teamonderdeel: A. Dohmen SE Kaders Regie en Ondersteuning

Samenvatting raadsvoorstel

Integraal beheer van de openbare ruimte (IBOR) gaat ervan uit dat de openbare ruimte als één geheel wordt ervaren. Met IBOR worden alle werkzaamheden in het beheer van de openbare ruimte op elkaar afgestemd. Ook is dit een middel om kwaliteitsgestuurd te werken. Wij stellen voor de visie voor het beheer van de openbare ruimte vast te stellen. Ook wordt voorgesteld voor het verzorgend onderhoud te kiezen voor een beheerniveau volgens scenario 'zuinig'.

1. Waarom naar de raad:

In 2009 heeft u kennis genomen van de kaderstellende notitie Schone Stad en de hierin genoemde ambitie vastgesteld voor het schoon en netjes houden van de openbare ruimte in de gemeente. Als vervolg hierop is in 2012 gestart met het opstellen van beleid voor IBOR: Integraal Beheer Openbare Ruimte. In een politiek beraad op 15 april 2015 bent u geïnformeerd over IBOR, aan de hand van een presentatie en een aantal stellingen/vragen.

Integraal beheer van de openbare ruimte gaat ervan uit dat de openbare ruimte als één geheel wordt ervaren. Dit betekent dat:

- de inrichting, het onderhoud en het gebruik van de openbare ruimte bij elkaar passen;
- de beheerwerkzaamheden (schoon, heel en veilig) voor alle beheeronderdelen (groen, grijs, blauw) op elkaar zijn afgestemd.

Met behulp van IBOR worden dus alle werkzaamheden in het beheer van de openbare ruimte op elkaar afgestemd. Tevens is dit een middel om kwaliteitsgestuurd te gaan werken. Met IBOR heeft de gemeente:

- een sturingsinstrument voor het gemeentebestuur om de kwaliteitsniveaus voor het beheer te bepalen;
- een beheerinstrument voor de gemeentelijke organisatie waarmee het vastgestelde kwaliteitsbeeld kan worden gerealiseerd;
- een communicatie-instrument voor bewoners (en bezoekers) van de gemeente dat duidelijkheid geeft over welke kwaliteit men kan verwachten en in hoeverre men daarop invloed heeft.

IBOR omvat verschillende onderdelen met bijbehorende documenten, van een beleidsnota tot een bestek voor de uitvoering. Deze documenten zijn:

- O Introductie: een inleiding in de IBOR-map
- I Beleidsnota IBOR: het strategische beleidsdocument met de visie en ambities t.a.v. het beheer van de openbare ruimte
- II Integraal Verzorgend Onderhoudsplan (IVOP): de uitwerking van het verzorgend beheer met daarin scenario's voor de toekomstige kwaliteit
- III Kaart functionele eenheden: hierop is aangegeven welke gebieden de gemeente hanteert voor het beheer van de openbare ruimte
- IV Kwaliteitscatalogus: een beschrijving van de kwaliteitsniveaus hoog, basis en laag voor de 36 beheercategorieën die onder het verzorgend beheer vallen
- V Handreiking bewonersbetrokkenheid: bevat concrete ideeën voor het betrekken van bewoners bij het beheer
- VI Rapportage nulmeting: de resultaten van de nulmeting, zoals die in het begin van het IBOR-proces in september 2012 is gehouden
- VII Moederbestek onderhoud: bestek voor het verzorgend onderhoud waarin aan de hand van standaard bestekposten de verschillende kwaliteitsniveaus zijn omschreven

VIII Handleiding meten: een handleiding voor het meten van de kwaliteit en prestaties in de fase van toezicht

In de Beleidsnota IBOR wordt een visie en ambities voor het beheer van de openbare ruimte genoemd. Het Integraal Verzorgend Onderhoudsplan bevat een aantal scenario's, waarin per gebiedssoort/functionele eenheid een beheerniveau is aangegeven. De vaststelling van visie, de ambities en een beheerniveau betreft kaderstelling voor het beheer van de openbare ruimte. Vandaar dat wij u vragen deze kaders vast te stellen.

Delen II, III en IV betreffen de uitwerking van het beleid, vandaar dat deze door het college zijn vastgesteld. Delen V (handreiking bewonersbetrokkenheid) en VI (rapportage nulmeting) zijn ter kennisname bijgevoegd, deze vragen geen besluitvorming. Delen VII en VIII zijn operationele documenten, met name bedoeld om IBOR ambtelijk verder vorm te geven. In hoofdstuk 0 'Inleiding' wordt beschreven wat elk document inhoudt.

2. Argumentatie:

Visie

Wij vragen u de visie en ambities voor het beheer van de openbare ruimte in Almelo vast te stellen. De voorgestelde visie is: *'het beheer van de openbare ruimte richt zich primair op het creëren en in standhouden van een leefbare en veilige omgeving voor de inwoners, bezoekers en gebruikers'*.

De openbare ruimte is het gezamenlijk domein van de inwoners, bezoekers en overige gebruikers voor verplaatsing, ontmoeting, ontspanning en het ondernemen van andere activiteiten. Bij het ontwerp, de inrichting en de aanleg van de openbare ruimte is zo goed als mogelijk hierop ingespeeld. De gemeentelijke beheerders denken in deze fasen reeds mee over de wijze waarop de functies van de openbare ruimte na de oplevering hiervan zo goed mogelijk in stand gehouden kunnen worden. Dit maakt dat zij in de beheerfase een zo evenwichtig mogelijk verdeelde aandacht kunnen geven aan alle functies van de openbare ruimte. Op deze manier kan vanuit het beheer en onderhoud optimaal bijgedragen worden aan het welzijn van mens, milieu, economie en natuur.

Ambities

Bij bovengenoemde visie horen de volgende *beheerambities*:

- Standaardisatie waar het kan: de gemeente concentreert zich op het realiseren van een gestandaardiseerde beheerkwaliteit van de openbare ruimte waarbij als minimumeis geldt dat effectief en efficiënt onderhoud mogelijk is en de functionaliteit van de voorzieningen niet in gevaar komt.
- Participatie is vanzelfsprekend: binnen het beheer van de openbare ruimte is ruimte voor participatie van bewoners, gebruikers, bedrijven en andere belanghebbenden.
- Kwaliteit ontstaat door samenspel: de inrichtings-, gebruiks- en onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte is optimaal op elkaar afgestemd.
- Balans tussen wensen en eisen: klantgericht werken is in goed evenwicht met planmatig werken.

Scenario beheerkwaliteit

Voor het verzorgend beheer van de openbare ruimte is een aantal scenario's verkend en doorgerekend. Op basis van deze doorrekening kan worden geconcludeerd dat in de huidige omstandigheden slechts één scenario gekozen kan worden: scenario 'zuinig'. In dit scenario worden in de verschillende gebieden onderstaande beheerniveaus gerealiseerd:

<i>Functionele eenheid</i>	VOORSTEL: <i>Scenario Zuinig</i>	<i>Scenario Balans</i>	<i>Scenario Wens</i>
Centrum	Basis	Hoog	Hoog
Werken	Laag	Laag	Basis

Wonen	Basis	Basis	Basis
Hoofdroutes	Basis	Basis	Basis
Water en watergangen	Laag	Basis	Basis
Parken	Basis	Basis	Hoog
Grote groengebieden	Laag	Basis	Basis
Groene longen	Laag	Laag	Laag
Accentpunt	Basis	Hoog	Hoog
Buitengebied	Laag	Laag	Laag

De kosten van scenario 'zuinig' bedragen €3.000.000. Dit bedrag is nu ook beschikbaar voor het verzorgend beheer. Alle andere doorgerekende scenario's – met uitzondering van het (referentie)scenario 'laag' waarin alle gebieden op niveau 'laag' wordt gezet - vragen om meer middelen. In scenario 'zuinig' is worden de verschillende gebieden op niveau 'basis' of niveau 'laag' beheerd, de gemeente beheert geen gebieden op niveau 'hoog'. In algemene zin kan gesproken worden van een sober onderhoudsniveau van de openbare ruimte. Indien in de toekomst extra budget beschikbaar komt, zal worden opgeschaald naar scenario 'balans' (meerkosten €250.000) of scenario 'wens' (meerkosten €400.000). In beide scenario's zijn er ook gebieden die beheerkwaliteit 'hoog' krijgen, waar dat in scenario 'zuinig' niet het geval is.

Monitoring

Monitoring is een onmisbaar instrument bij een professioneel en kwaliteitsgestuurd beheer van de openbare ruimte. Monitoring levert gegevens op aan de hand waarvan ambities, strategieën en/of werkwijzen zo nodig kunnen worden bijgesteld. De benodigde gegevens hiervoor kunnen worden betrokken uit diverse bronnen zoals technische inspecties, bestekmetingen, omnibusenquêtes, beleidsschouwen, bewonersschouwen, klachten- en meldingenlijn etc. De totstandkoming van een professionele monitoring is grofweg te verdelen in vier stappen:

- Bepalen doelstelling monitor: dit kan zich bijvoorbeeld richten op de gehele openbare ruimte of op een bepaald onderdeel.
- Inventariseren beschikbare bronnen: o.a. technische inspecties, meldingen, (bewoners)schouwen.
- Bepalen doelgroep: worden de resultaten gebruikt voor interne sturing, voor rapportage aan college of raad, voor bewoners of voor al deze doelgroepen?
- Monitoren, rapporteren en bepalen acties: het uitvoeren van de monitor en deze uitwerken naar conclusies en adviezen.

Om een 'beginsituatie' vast te leggen is in 2012 een nulmeting van de openbare ruimte gedaan. De resultaten van deze meting zijn vastgelegd in de Rapportage nulmeting, die ter informatie als bijlage is bijgevoegd.

Participatie

Het voorgestelde niveau volgens scenario 'zuinig' betreft het beheer dat door de gemeente wordt uitgevoerd. Met de kwaliteitscatalogus (deel IV 'Kwaliteitscatalogus op maat' van de IBOR-map) heeft de gemeente een instrument in handen waarmee aan de hand van beelden duidelijk over de niveaus kan worden gecommuniceerd. Voor bewoners en bedrijven is het zo duidelijk welk niveau de gemeente realiseert in de openbare ruimte.

Door middel van participatie kunnen bewoners, bedrijven of organisaties een hoger niveau bewerkstelligen. Verschillende mogelijkheden voor participatie in de openbare ruimte worden beschreven in hoofdstuk V van de IBOR-map, de 'handleiding bewonersbetrokkenheid', welke ter informatie is bijgevoegd. Ook in de 'Startnotitie overheidsparticipatie', die u aan de orde heeft gehad in het politiek beraad van 25 augustus, worden diverse varianten voor participatie in de openbare ruimte genoemd. Ook de 'right to challenge' is mogelijk: hierbij nemen bewoners zowel taken als bijbehorende budgetten over. Bij de opdrachtverlening aan derden, bijvoorbeeld via sourcing, dient rekening gehouden te worden met deze eventuele overheveling van taken en budgetten aan bewoners.

3. Middeleninzet:

Het beheerniveau 'zuinig' zoals voorgesteld is te realiseren met de huidige beheerbudgetten en vraagt dus geen extra middelen.

Wij stellen u voor te besluiten conform het bijgevoegde ontwerp-raadsbesluit.

**Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris,**

de burgemeester,

mr. G.A. de Haan

J.H.M. Hermans-Vloedveld

Bijlagen:

- IBOR deel 0 Introductie (INTERN – 47334)
- IBOR deel I Beleidsnota IBOR (INTERN – 47335)
- IBOR deel II Integraal Verzorgend OnderhoudsPlan (INTERN – 47336)
- IBOR deel III Kaart functionele eenheden (INTERN – 47337)
- IBOR deel IV Kwaliteitscatalogus op maat (INTERN – 47339)
- IBOR deel V Handreiking bewonersbetrokkenheid (INTERN – 47338)
- IBOR deel VI Rapportage nulmeting (INTERN – 47341)

Nr. begrotingswijziging: n.v.t.

De Raad van de Gemeente Almelo;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

besluit:

- De visie voor het beheer van de openbare ruimte, zoals genoemd in de beleidsnota IBOR, als volgt vast te stellen: 'het beheer van de openbare ruimte richt zich primair op het creëren en in standhouden van een leefbare en veilige omgeving voor de inwoners, bezoekers en gebruikers'.

- De volgende beheerambities vast te stellen:

- Standaardisatie waar het kan: de gemeente concentreert zich op het realiseren van een gestandaardiseerde beheer kwaliteit van de openbare ruimte waarbij als minimumeis geldt dat effectief en efficiënt onderhoud mogelijk is en de functionaliteit van de voorzieningen niet in gevaar komt.
- Participatie is vanzelfsprekend: binnen het beheer van de openbare ruimte is ruimte voor participatie van bewoners, gebruikers, bedrijven en andere belanghebbenden.
- Kwaliteit ontstaat door samenspel: de inrichtings-, gebruiks- en onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte is optimaal op elkaar afgestemd.
- Balans tussen wensen en eisen: klantgericht werken is in goed evenwicht met planmatig werken.

- Voor het verzorgend onderhoud te kiezen voor een beheerniveau conform scenario 'zuinig', waarbij in de verschillende gebieden de volgende kwaliteitsniveaus worden gerealiseerd:

<i>Functionele eenheid</i>	<i>Scenario Zuinig</i>
Centrum	Basis
Werken	Laag
Wonen	Basis
Hoofdroutes	Basis
Water en watergangen	Laag
Parken	Basis
Grote groengebieden	Laag
Groene longen	Laag
Accentpunt	Basis
Buitengebied	Laag

Gedaan ter openbare vergadering van *

de griffier,

de burgemeester,

drs. C.M. Steenbergen

J.H.M. Hermans-Vloedveld